

הדגים הממוזרים של לוויד ניוסון

מאת גיורא מנור

הוא מכנה את להקתו ואת סגנון היצירות המדהימות שהוא יוצר מזה שש שנים בלונדון "תיאטרון גופני" – להבדיל מתיאטרון-מחול, תיאטרון כוריאוגרפי או סתם מחול חדיש.

הוא לא נראה כרקדן טיפוסי; ראש מגולח, קומה ממוצעת, גוף הבנוי כמו זה של מתאבק, מוצק, שרירי. מבטו, יש בו משהו אינטנסיבי, כאילו רדוף – וכל האווירה שהוא יוצר סביבו טעונה חשמל של מי שממהר להגיע למטרתו.

לוויד ניוסון – כיום אחד הכוריאוגרפים החשובים ביותר באירופה – הגיע ללונדון לפני כעשר שנים כרקדן בלתי מוכר והצטרף ללהקה קטנה, שנלחמה על זכות קיומה, להקת EXTEMPORARY. הוא היה אז כבן 25, בוגר אוניברסיטה במקצוע הפסיכולוגיה, שעזב את מולדתו, אוסטרליה, בחיפוש אחרי עצמו – והאמנות שלו.

ראש מגולח, קומה ממוצעת,
גוף הבנוי כמו זה של
מתאבק, מוצק, שרירי.
מבטו, יש בו משהו
אינטנסיבי, כאילו רדוף – וכל
האווירה שהוא יוצר סביבו
טעונה חשמל של מי
שממהר להגיע למטרתו

מהרגע הראשון שראיתי אותו על הבימה, שמתי לב לנוכחותו המיוחדת במינה. הוא היה אז מודאג, שמא לא יוכל להמשיך ולרקוד בבריטניה, כי השלטונות סרבו להעניק לו

חדשים יעבדו ובה העניין נגמר. ואז, כשיש לו רעיון חדש, הוא שוב אוסף סביבו קבוצה ויוצא להרפתקה אמנותית חדשה.

אבל מכל העבודות נעשו צילומי טלוויזיה, שאינם בגדר תיעוד, אלא למעשה יצירות בזכות עצמן. נחוצה נחישות רבה, לא להכנע לפיתוי ההצלחה הקופתית, ולשוב בכל פעם אל אי-הודאות של יצירה נוספת.

לקראת התערוכה הבינלאומית "EXPO 92", שנפתחה בעיר סביליה בספרד בחודש מאי שעבר, יצר ניוסון מופע חדש. "דגים מזרים" הוא מטפל בנושאים המעסיקים אותו: המצבים הקיצוניים, המסוכנים, שהכמיהה לקירבה בינאישית, מינית, מביאה עימה. שוב יש בדידות תהומית, ובו בזמן גם אותו אימון הכרחי, מוחלט, כשל אקרובאטים לעמיתיהם, שעה שהם מתעופפים באוויר, שבלעדיהם עלולים לשבור לעצמם את המפרקת.

כותבת ג'אן פארי, מבקרת המחול של ה"אובסרבר" הלונדוני: "דגים מזרים" הוא עוד יותר ממזורי (מעבודותיו הקודמות), כי תגובתו היא של צחוק, שנחנק מיד בגרון. אנו מגחכים

למראה משחקי-הזיווג של מתבגרים, שייצר המין שולט בהם ונרתעים מהנודניק, הנדחק לכל שיחה בשעת מסיבה ובלבד שיגע במישהו. אנחנו, ממש כמו המשתתפים, איננו חשים אלא כשכבר מאוחר מדי, שחיפוש המגע הגופני בכל מחיר הינו מסוכן וממית.

ממש כמו אנשי ה"סנפלינג", התעופפו באוויר, וכל אלה מול סצינות ענוגות, ליריות, של עננים לבנים, החולפים בחלון הגבוה. צירוף חלומי (בשני המובנים של תיבה זו) של אסוציאציות וסצינות ברורות ובו בזמן אניגמאטיות, ניתנות לפרשנות אישית.

פגשתי את לוי ולהקתו כשהופיעו בפסטיבל בליסבון, פורטוגל. הצעתי לו לדבר עם מנהלי "פסטיבל ישראל", להזמין את המופע המהמם הזה ארצה. "זה לא יילך." - אמר לוי - "כי בעוד שבועיים אנחנו מסיימים את שורת המופעים, וזהו זה."

כשהאור עלה על הבימה, נראו קירות בתים, חלון בגובה שלושה מטרים מריצפת הבימה, חבלים תלויים וסולם. בהמשך המופע הרקדנים טיפסו על הקירות, ממש כמו אנשי ה"סנפלינג", התעופפו באוויר

הבעתי את תמיחתי, מדוע לא להמשיך בסיוור המופעים עם יצירה כל כך מעולה. אז הסביר לי לוי את דרכי עבודתו, שגם הן חלק מה"אידיאולוגיה" האמנותית והאישית שלו. אין למעשה מלבדו - ועוד שני אנשים, העובדים איתו כבר שנים מספר - חברים קובעים בקבוצה שלו. לכל הפקה הוא משתדל לקבץ משתתפים מתאימים, לא דווקא רקדנים. העבודה משותפת, אבל לוי הוא בכל זאת

הקובע את הצורה הסופית של התנועה והמוסיקה, של התפאורה והאקרובאטיקה - ושניים אלה מהווים מרכיב נכבד בסגנונו הבימתי. הוא רוצה להמנע מהשיגרה של עוד ועוד מופעים, על מנת לנצל את ההצלחה. הוא קובע מראש עם המשתתפים כמה

רשיון-עבודה. "יש מספיק רקדנים בריטיים מובטלים, ולא נחוץ לייבא אותם מאוסטרליה." - אמרו לו במשרדים הממשלתיים.

ניסון עזב את EXTEMPORARY

משהתחלפה שם ההנהלה האמנותית, וניצב על פרשת דרכים. מתוך המצוקה הפרטית נולדו עבודותיו הראשונות. בשנת 1986 יצא עם "MY SEX, OUR DANCE" מופע שכותרתו מציינת את שני ההבטים המרכזיים של עבודתו. הוא קרא ללהקתו הקטנה DV 8, שם שהוא משחק מילים, כי DEViate באנגלית פירושו "לסטות". לוי ביקש לרמוז בשם זה לכך,

שהוא הומוסקסואל, שמעולם לא מצא לנחוץ להסתיר את נטיותיו. אבל גם להצהיר, שדרכיו אינן הדרכים הסלולות של המחול העכשווי, אלא דרכי עקלתון, מפותלות, מתחכמות, כי למלה האנגלית DEViate יש גם משמעות כזאת.

אלא שדווקא היושר והבוטות - האינטלקטואלית והאמנותית - של לוי ניוסון, הם שהקנו לו הכרה והצלחה. יצירתו הראשונה שזכתה להכרה כללית היתה "חלומות מתים של גברים חד-גוונים" שעיצב לוי בשנת 1988. זו עבודה, הדנה בבדידות האיומה של גברים הומוסקסואליים, במונחים דמיוניים, חלומיים. מין חלום בלהות של מין.

עבודה זו עובדה מחדש כתכנית טלוויזיה, וכך זכתה לחשיפה מירבית. לוי ניוסון היה לפתע מיוצר של מחול-שוליים לדמות מוכרת ומרכזית.

שנה אחר כך, ב-1990, שוב אסף סביבו קבוצת אמנים, ועימם יצר את המופע "לו רק...",

עימו הופיע בפסטיבלים רבים. עוד הצלחה אמנותית ולהיט בינלאומי.

תמונת הפתיחה של "לו רק..." אופיינית לדרך הבימתית של ניוסון. המסך נפתח בחושך, על טרפז בגובה רב ניצבת אשה צעירה. ללא הכנה היא עוזבת את אחיזתה בחבלים הנושאים את הטרפז - וצונחת אל החושך שמתחתיה. זה היה עוצר נשימה, הלם-קהל כבר בשניות הראשונות של המופע.

כשהאור עלה על הבימה, נראו קירות בתים, חלון בגובה שלושה מטרים מריצפת הבימה, חבלים תלויים וסולם. בהמשך המופע הרקדנים טיפסו על הקירות,

בתמונה נוספת מציל אחד הרקדנים נערה, וכתמורה למעשה הטוב שלו, מדביקים לכתפיו שתי נוצות – שמא כנפיים של מלאך?

בלהקה משתתפת הפעם גם אישה קשישה, בת יותר משישים. וזמרת, ששרה, תקועה על הצלב.

עכשיו הסתיימו מופעי "דגים מוזרים" ולויד ניוסון וחברי הלהקה עסוקים בצילומי היצירה שלהם כתכנית טלוויזיה. אחרי סיום עבודת הצילומים ייטול לוויד פסק-זמן, לחיפוש אחרי נושא שידליק שוב את דמיונו ותהליך העיצוב, החזרות וההכנות למופע נוסף יתחדש.

לוידי ניוסון הוא בעצמו מין דג מוזר באגם התיאטרון התנועתי העכשווי, אומן המעז להגשים, מה שאחרים רק חולמים עליו.

נודע לנו, שהשנה (1993) תוזמן להקת DV 8 לישראל על ידי האמרגן פנחס פוסטל, כך שיש סיכוי שנראה אותה, סוף סוף, בארץ.

אין למעשה מלבדו – ועוד שני אנשים, העובדים איתו כבר שנים מספר – חברים קבועים בקבוצה שלו. לכל הפקה הוא משתדל לקבץ משתתפים מתאימים, לא דווקא רקדנים. העבודה משותפת, אבל לוויד הוא בכל זאת הקובע את הצורה הסופית של התנועה והמוסיקה, של התפאורה והאקרובאטיקה – ושניים אלה מהווים מרכיב נכבד בסגנונו הבימתי

המשולש הבסיסי כל כך של מין, מחול ומוות מקושר הפעם עם עולם סמלים דתי, נוצרי. המופע נפתח בדמותה של אשה עירומה, התלויה על הצלב. המוסיקה המלווה רגע זה היא כנסייתית. בסצינה אחרת "גופות עירומים מתפתלים על ריצפת הבימה, כמו בתמונה של 'יום-הדין', מתארת ז'אן פארי את הנעשה. מתחת לרצפה מציץ מעין חדר-מתים וכשלבסוף נפתחת הרצפה מתגלה בריכת מים. (מקווה טהרה?)

מה מכבש

פרסומי מחול חדשים

EUROPEAN
DANCE RESEARCH
INFORMATION NETWORK

EDRIN

A DIRECTORY

Compilation
by Barbara F. Steiner

ARTS COUNCIL

מדריך למחקר וחוקרים

הד"ר גדעון דיאנש הוציא בבודפשט, הונגריה, קטלוג מעודכן של כל מוסדות המחקר בתחום המחול באיזור האירופי, בו נכללת גם ישראל. החוברת מביאה את כתובותיהם של ארכיונים, מוסדות וחוקרים ומציינת את תחומי ההתמחות שלהם. זהו כלי-עזר חשוב, העשוי להקל על קשרים בינלאומיים. ניתן לעיין ב"EUROPEAN DANCE RESEARCH INFORMATION NETWORK DIRECTORY" בספריה למחול בבית-אריאלה בתל אביב וכן לרכוש עותקים. מחיר העותק: 25 ש"ח

התנ"ך במחול

מזה שנתיים מופיע בלונדון כתב-עת עיוני, העוסק באמנות המחול, שעורכו הראשי הוא רוברט כהן. שם כתב-העת "CHOREOGRAPHY AND DANCE" והוא רואה אור פעמיים-שלוש בשנה. כל חוברת מוקדשת לנושא אחד. השנה הופיעה חוברת המוקדשת לתנ"ך במחול ובה מאמרים מאת, בין היתר, מרתה היל, ג'נביב אוסוואלד, סלמה-ג'ין כהן וחוקרים חשובים אחרים. עורכו של גליון מיוחד זה היה גיורא מנור.

The Bible in Dance

Introduction	1
Barbara F. Steiner	1
Barbara F. Steiner	1
Barbara F. Steiner	1
Barbara F. Steiner	1
Barbara F. Steiner	1
Barbara F. Steiner	1
Barbara F. Steiner	1
Barbara F. Steiner	1
Barbara F. Steiner	1
Barbara F. Steiner	1

ספרי מחול חדשים בעברית

סיפור מחולות העם בדליה – מאת רותי אשכנזי, בהוצאת "תמר", הוא תיעוד וניתוח בתופעה המיוחדת במינה ושמה כנסי המחול בקיבוץ דליה, שהחלו בשנות ה-40 ונמשכו עד שנות ה-60. הספר מוקדש לגורית קדמן, "האדריכלית של כנסי דליה". 184 ע'.

המחול הבלתי תלוי – מאת נפתלי עירוני וירון מרגולין, המתארים בספר את התיאוריות שהם פיתחו על אודות המחול, דעות מקוריות, הבאות לידי ביטוי אמנותי מעשי בעבודתו של מרגולין כרקדן וכוריאוגרף של להקתו הירושלמית. הספר מלווה תצלומים רבים ונאים מאת אלדד ברון.

